

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УЧЕБНА ПРОГРАМА

**ПО МАЙЧИН ТУРСКИ ЕЗИК ЗА VIII КЛАС –
ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА**

СОФИЯ 2009 Г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО МАЙЧИН ТУРСКИ ЕЗИК ЗА VIII КЛАС – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗБИРАЕМА ПОДГОТОВКА

I. Общо представяне на учебната програма

Образователно-възпитателният процес по майчин турски език в VIII клас – ЗИП, в който завършва обучението по майчин турски език за основната образователна степен, се реализира като езиково и литературно обучение. В този клас езиковите и литературни знания, придобити до VIII клас, се систематизират, обогатяват, надграждат и обобщават. На учениците се предоставя много по-голяма възможност за самостоятелна работа, за работа в екип, за участие в ученическо изследване на даден проблем, за работа с различни източници на информация, за участие в дискусия и формиране на лично становище по даден проблем.

Предвиденото в глава IV на учебната програма следва да се реализира чрез:

- изучаване на художествени произведения на турски, български и световни автори, подходящи за възрастта на учениците;
- овладяване на лингвистични знания за съвременния турски книжовен език, които изграждат в съзнанието на ученика теоретичната основа и речевите механизми за овладяването на други езици в училище;
- формиране на комуникативно-речеви умения и компетентности.

II. Цели на образователно-възпитателния процес по майчин турски език за седми клас (ЗИП)

Чрез образователно-възпитателния процес по майчин турски език за VIII клас (ЗИП) се цели:

- Осмисляне, надграждане и обобщаване на езиковите и литературните познания на учениците.
- Усъвършенстване на придобитите умения за слушане, говорене, четене и писане.
- Усъвършенстване уменията на учениците за самостоятелна работа и работа в група чрез анализиране, интерпретиране, подбор на информация от различни източници, разкриване на причинно-следствени връзки и др.
- Възприемане, осмисляне и интерпретиране на текст.
- Самостоятелно четене на художествени и научно-популярни текстове и споделяне на мнения и оценки във връзка с прочетеното.
- Усъвършенстване уменията на учениците за създаване на текстове от аргументативен тип – статия и есе на майчиния си език.
- Развитие на познавателните способности на учениците – логическо мислене, наблюдателност, памет, реч.
- Създаване на положително отношение към другите езици и култури.
- Приобщаване към общочовешките ценности и изграждане на съзнание за етническа принадлежност и национална идентичност. Учениците да обичат своята Родина, да опазват нейната природа, материални и духовни ценности, да се чувстват граждани на Република България.

Учебна програма по майчин турски език за VIII клас - ЗИП

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание			
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности	Между предметни връзки
С Л У Ш А Н Е	<p>Ученикът слуша и възприема информация от публицистични, научно-популярни и художествени текстове.</p> <p>Ученикът изразява твърдения, подбира доказателства, оформя отговор на научен въпрос.</p> <p>Ученикът възприема информация от съвременните</p>	<p>Ученикът: – може да идентифицира вида на текста, да формулира темата и да проследява фабулата му.</p> <p>Ученикът: – може да ползва средствата на езика в съответствие със спецификата на съвременните средства за масова комуникация.</p> <p>Ученикът: – умее да анализира и синтезира информация от различни източници.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • асоциация <i>çağrışım</i> 	<p>На учениците се дава възможност да: – слушат публични изказвания на свои съученици по предварително зададен научен проблем. - съставят текстове от различни сфери на общуване. - ползват интернет.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – отговарят на въпроси от различни научни области, като се аргументират и правят изводи. – съставя различни по вид текстове в зависимост от комуникативната задача. – използват интернет за извличане на необходимата им научна информация от речници, енциклопедии.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – анализират и синтезират информация от различни източници. – ползват интернет.</p>	<p>Български език и литература</p> <p>История</p> <p>География</p> <p>ИКТ</p>

	информационни средства.				
Ч Е Т Е Н Е	Ученикът чете и възприема информация от публицистични, научно-популярни и художествени текстове на книжовен турски език и осъзнава основните принципи на общочовешката морална система.	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – осъзнава проявленията на личностни, национални и универсални човешки ценности чрез изучаваните литературни творби като отговорност, престъпление, наказание, любов и омраза, егоизъм. –осмисля диалога между различни културни модели. – активно усвоява основните социокултурни модели и отношения в съпоставителен план между етническа, родна и чужда идентичност и култура. 	<ul style="list-style-type: none"> • общност <i>toplum</i> • общочовешки ценности <i>insani değerler // tüm insanlığın ortak değerleri</i> • отговорност <i>sorumluluk</i> • престъпление <i>suç</i> • наказание <i>ceza</i> • любов <i>aşk</i> • омраза <i>kin</i> • егоизъм <i>bencillik</i> 	<p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – се запознават и коментират различните аспекти на общочовешките нравствени норми в изучаваните творби. – обсъждат и осмислят основни морално-естетически ценности в съпоставителен план. – коментират проблеми, свързани с отношението към моралните ценности и заемат собствена позиция. - съпоставят етническа, родна и чужда идентичност и култура. 	Български език и литература Чужд език
Ч Е	Ученикът чете и познава основни автори и произведения на турската литература, преводи на автори от българската и световната литература.	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – познава основни автори и произведения от турската литература. – може да назовава произведенията на автори от българската и световната литература, преведени на турски език. – осмисля ролята на писателя в културната история на един народ. 	<ul style="list-style-type: none"> • антология <i>antoloji, seçki, güldeste</i> <p>предговор</p>	<p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - четат основни автори и произведения на турската литература, преводи на автори от българската и световната литература. – се запознават с най-важните моменти от житейската и творческата биография на изучаваните автори. – сравняват различни по жанр произведения на български и турски език. – коментират ролята на твореца и 	Български език и литература

**Т
Е
Н
Е**

Ученикът чете и анализира изучаваното художествено произведение.

Ученикът познава основните принципи в жанровата система на литературата и разбира понятията: приказка, басня, гатанка, фолклорна песен, разказ, повест, роман, ода, елегия, лирическо стихотворение.

Ученикът разбира значенията на понятия като метафора, метонимия, хипербола, символ, ирония и ги открива в

– може да изкаже свое становище по определен проблем от литературната творба.

Ученикът:

– усъвършенства уменията за анализ на изучаван художествен текст, като осмисля ролята на заглавието, мотото, темата, идеите, епохата, събитията и героите в произведението.

Ученикът:

– умее да се ориентира в жанровите характеристики на изучаваните творби.

Ученикът:

– може да открива в художествен текст различни изразни средства като метафора, алегория, градация, метонимия, хипербола. – може да осмисли значението на

önsöz

• **послеслов**
sonsöz

• **символ**

sembol

• **ирония**

ironi, istihza, ince alay

произведението му.

– определят гледната точка на автора по определен проблем и я сравняват със своята гледна точка.

На учениците се дава възможност да:

– правят анализ на художествен текст и да тълкуват заглавието на творбата, мотото, темата, идеята, епохата, събитията и героите в произведението.
– коментират ролята на сюжета и фабулата в повествователни произведения.
– разпознават различни видове стихова организация.
- работят индивидуално, в малки и по-големи групи.

На учениците се дава възможност да:

– разпознават и сравняват жанровите белези на изучаваните произведения.
– съпоставят художествени текстове с различна композиция.

На учениците се дава възможност да:

– анализират текст откъм употреба на езикови средства с преносна употреба.
- откриват символа и иронията в неизучаван текст.

Български
език и
литература

Български
език и
литература

<p>Ч Е Т Е Н Е</p>	<p>изучаваните текстове.</p>	<p>символа и иронията за художественото въздействие на текста. – може да открива фигури и тропи в неизучаван художествен текст.</p>		<p>– сравняват езика на преведено литературно произведение с оригиналния текст откъм използвани изразни художествени средства. – дешифрира използвани от автора художествени средства в неизучаван текст.</p>	
<p>Г О В О Р Е Н Е</p>	<p>Ученикът участва в публични изказвания, като изразява аргументирано мнение по темата.</p> <p>Ученикът спазва правоговорните норми на турския книжовен език.</p>	<p>Ученикът: – може да участва в дискусия по научен или житейски проблем. – умее да защитава определена теза, като построява логически изложението си. – може да състави план на изказването си. – умее да събира информация по темата от различни източници. — познава и спазва правилата за публично изказване.</p> <p>Ученикът: – владее интонацията на различните видове изречения и уместно я употребява в речта си. – осмисля правоговорните норми на езика и използват подходящи граматически структури, които не пречат на разбирането.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • публично изказване <i>genel konuşma // halka açık konuşma</i> • правоговорна норма <i>doğru konuşma kuralları, doğru telaffuz kuralları</i> 	<p>На учениците се дава възможност да: – проявяват толерантност към опонента и умение да отстояват собствена позиция. - редактират грешки, свързани с нарушаване на книжовно-езиковите норми. – коментират достоинства и слабостите на устни текстове на съучениците си, като работят индивидуално, в малки и големи групи. – съставят план и подбират необходимата им информация. – аргументират твърденията си. – ползват интернет. – спазват установените правила при публично изказване.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – сравняват варианти на публично изказване по научен или житейски проблем по отношение на спазване на правоговорните норми. - анализират устни изказвания на свои съученици.</p>	<p>Български език и литература</p>

		–подбира различни езикови средства в зависимост от ситуацията на общуване, като се придържа към книжовния изговор в турски език.		– правят подбор на езикови средства в зависимост от комуникативната цел. - общуват на книжовен турски език.	
П И С А Н Е	<p>Ученикът познава и осмисля функционирането на текста в различните социокултурни сфери.</p> <p>Ученикът владее функционални стилове на турския книжовен език.</p> <p>Ученикът съставя и пише сложни изречения в текстове от различни стилове.</p>	<p>Ученикът: – осмисля функционирането на текста в различните социокултурни сфери – институционална, гражданска, медийна, научна, естетическа, стопанска и битова.</p> <p>Ученикът: – може да възприема и да създава текстове на разговорен, научен, административно-делови, художествен и публицистичен стил. – осмисля стиловата норма. – умее да редактира стилови грешки.</p> <p>Ученикът: – може да използва сложни изречения в разговорен, научен, административно-делови, художествен и публицистичен стил. - познава структурата и</p>	<ul style="list-style-type: none"> • социокултурни сфери на общуване <i>sosyokültürel iletişim alanları</i> • стил <i>tarz, stil // üslup</i> • стилистична норма <i>üslup normları</i> • стилистична грешка <i>anlatım hataları // üslup hatası</i> 	<p>На учениците се дава възможност да: – сравняват и анализират текстове от различни социокултурни сфери на общуване. – описват социокултурната сфера, за която е подходящ даден текст.</p> <p>На учениците трябва да се даде възможност да: – създават текстове в различните стилове. - се изразяват точно, ясно и стегнато, като спазват книжовните норми на турския език. – откриват и обясняват стилови грешки в различни текстове. – сравняват стилово маркирани езикови средства в други езици, които изучават.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – коментират употребата различните видове изречения в различни по стил текстове. – работят с различни текстове от списания, вестници, книги. – редактират пунктуационни грешки,</p>	Български език и литература

П
И
С
А
Н
Е

Ученикът използва уместно изучените части на речта в текстове от различни стилове.

Ученикът владее основните закони на турската фонетична система.

Ученикът овладява думата като лексикално средство в текстове от различни стилове.

особеностите, владее пунктуацията на сложното изречение; уместно го употребява в собствени текстове.

Ученикът:

– може да използва уместно изучените изменяеми и неизменяеми части на речта в текстове от различни стилове.

Ученикът:

– осъзнава изискванията на законите за: хармония на гласните, хармония на гласните със съгласните, хармония на съгласните в турски език.
– разпознава всички изключения на закона за вокалната хармония.
– умее да прави фонетичен анализ.

Ученикът:

– умее да разграничава видовете думи според лексикалното им значение в текстове от различни стилове.
– може да използва синонимен, тълковен и фразеологичен речник.

- турски книжовен език

допуснати при употреба на сложни изречения в собствени текстове.

На учениците се дава възможност да:

– съставят текстове със ситуационно уместно употребени изменяеми и неизменяеми части на речта в различните стилове.
– редактират свои и чужди текстове и коментират грешки при употребата на изменяеми и неизменяеми части на речта.

На учениците се дава възможност да:

– анализират и коментират отклонения от фонетичните закони.
- редактират текстове с думи, в които не са спазени изискванията на основните закони на турската фонетична система.
- работят по модели за фонетичен анализ.

На учениците се дава възможност да:

– съпоставят и коментират синонимни варианти в един и същи текст.
– редактират текстове от различни стилове.
– използват синонимен, тълковен и фразеологичен речник.

На учениците се дава възможност да:

Български език и литература

Чужд език

<p>Ученикът разграничава основните разновидности на турския език.</p> <p>Ученикът владее нормите на съвременния турски език и редактира отклоненията от тях.</p> <p>Ученикът владее структурата на различните видове преразкази, създава отговор на научен, литературен и житейски въпрос, пише съчинение на свободна тема.</p> <p>Ученикът създава съчинение интерпретация.</p>	<p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – умее да разграничава книжовен език и диалекти. – разпознава териториалните и социалните диалекти. – умее да преодолява диалектните отклонения в собствената си реч. <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – познава и използва правописните и пунктуационните норми на езика. – открива и редактира правописни и пунктуационни грешки. <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – умее да пише сбит, подробен и трансформиращ преразказ. – умее да пише съчинение по определена научна, литературна или житейска тема. – умее да построява логически изложението си, подбира езикови средства според ситуацията на общуване и го оформя правописно, пунктуационно и графично. <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> – може да преразказва текст по различни начини. 	<p><i>edebi Türk dili</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • диалект <i>diyalekt, lehçe</i> • териториален диалект <i>bölgesel diyalekt, bölgesel lehçe</i> • правописна норма <i>yazım (imla) kuralları</i> • пунктуационна норма <i>imla kuralları // noktalama kuralları</i> • интерпретация <i>yorum, yorumlama,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – работят в екип като оценяват диалекта на родния си край. – изследват лексиката на различни териториални и социални диалекти. – редактират и коментират текстове с диалектни отклонения от книжовния език. <p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – илюстрират с примери от речевата си практика отклонения от нормите на книжовния турски език. – редактират с оглед на правилната пунктуация. – открояват основни прилики и разлики между книжовната норма на български и турски език. <p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пишат сбит, подробен и трансформиращ преразказ. - пишат съчинение по определена научна, литературна или житейска тема. – правят план на съдържанието на свой и на чужд текст. – построяват логически изложението си. – редактират изложението си. <p>На учениците се дава възможност да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – пишат съчинение интерпретация върху литературен текст; 	<p>Български език и литература</p> <p>Български език и литература</p>
--	---	--	---	---

<p style="text-align: center;">П И С А Н Е</p>	<p>Ученикът създава собствен текст, като използва основните жанрови характеристики на статията.</p> <p>Ученикът създава собствен текст, като използва основните жанрови характеристики на есето.</p>	<p>– може да създава текстове, предназначени за вестници и списания.</p> <p>Ученикът: – може да създава съчинение интерпретация – отговор на въпрос, статия и есе – умее да определя теза, подтези, аргумент, изводи.</p> <p>Ученикът: – познава структурата и композицията на ученическото есе (теза, аргументативна част, обобщение). – построява логически изложението си и го оформя в съответствие с изискванията за правопис, пунктуация, графично оформяне.</p>	<p><i>tefsir etme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • съчинение интерпретация <p><i>yorum yazisi</i></p>	<p>– анализират структурните и езиковите особености на съчинения интерпретации. – редактират допуснатите грешки.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – изработват план на изложението. – определят тезата. – конкретизират подтезите. – прилагат аргументи за защита на подтезите. – правят изводи.</p> <p>На учениците се дава възможност да: – заявяват и защитават лична позиция, проявяват оригиналност. – анализират и редактират ученическо есе.</p>	<p>Български език и литература</p>
---	--	--	---	---	------------------------------------

V. Общи и специфични методи и форми за оценяване постиженията на ученика

Оценяването на знанията и уменията на учениците е следствие от предвидените в учебната програма очаквани резултати, контекст и дейности.

Оценяването на ученика по майчин турски език (ЗИП) се осъществява съгласно изискванията на нормативните документи на МОН за системата на оценяване.

Оценява се всеки ученик, като се оформят текущи, срочни и годишна оценка.

В началото на годината се установява входното, а в края на годината изходното равнище на знанията и уменията на учениците.

Необходимо е формите за оценяване да бъдат разнообразни и да оценяват постиженията на ученика при различни дейности като работа в учебния час (индивидуално, в група, с целия клас), изпълнение на домашна работа и поставена задача, разработване на проекти и др. Важно е учителят да има предвид връзката между оценките, поставени на учениците и функциите на контрола – диагностични, контролно-оценъчни, възпитаващи и обучаващи. Той трябва да мотивира необходимостта от контрол, да запознава учениците с начина на провеждането му, да определя съдържанието и обема на контрола, формата и инструментариума за провеждането му, да коментира резултатите, да предоставя на учениците възможност за контрол и самоконтрол.

Оценката на постиженията на ученика трябва да бъде както количествена (по шестобалната система), така и качествена, чрез анотация на резултатите. Качествената оценка трябва да отчита както постиженията на ученика, така и неговите пропуски. По този начин учителят не само ще мотивира оценките, но и ще стимулира ученика в процеса на неговото индивидуално развитие.

Важно място при оценяване на постигнатите резултати следва да заемат функционалните проверки, които визират комуникативната компетентност на учениците.

Очакваните резултати от обучението по майчин турски език в VIII клас (ЗИП), описани в учебната програма, се установяват чрез: задачи за индивидуален контрол, задачи за лексикален и лингвистичен анализ, беседи, дискусии, задачи за конструиране на собствен текст в устна и писмена форма, задачи за анализ на художествено произведение, тестови задачи, задачи за екипно изпълнение и др.

Тестовите задачи могат да служат както за текуща и периодична проверка, така и за самопроверка и като форма на упражнение.

Оценките трябва да бъдат добре обосновани и да мотивират учениците за по-добри следващи резултати. Важно е учебните комплекти да съдържат задачи за проверка и самооценка на постиженията и примерни варианти на тестове, разработени от авторските колективи.

VI. Методически указания за прилагане на учебните програми в обучението

Обучението по майчин език в VIII клас систематизира, обогатява, надгражда и обобщава знанията и уменията на учениците.

За реализиране целите на това обучение се препоръчва прилагането на основните принципи на комуникативния подход.

Усвояването на **езиковия материал** се осъществява в съответствие с комуникативните потребности в конкретните ситуации на общуване. Езиковите знания за :

- текста като средство за общуване в различни социокултурни сфери – научна, административно-делова, гражданска, медийна, естетическа, стопанска, битова;

- стил, стилистична норма, стилистична грешка;
- функционалните стилове на турския книжовен език;
- употребата на сложните изречения в различни по стил текстове;
- уместната употреба на изучените изменяеми и неизменяеми части на речта в текстове от различни стилове;
- функционирането на звуковите закони в турския книжовен език и диалектите;
- редактиране чрез синонимна замяна;
- отношението на книжовния език с диалектите;
- правоговорна, правописна и пунктуационна норма в книжовния турски език;
- за създаване на съчинение интерпретация – отговор на въпрос, статия и есе

се усвояват в практически план.

Конкретните практически задачи, които предполагат: анализ на публицистични, научно-популярни и художествени текстове; анализ на правоговорните норми на турския книжовен език; сравняване и създаване на текстове в различни социокултурни сфери; осмисляне на стиловата норма; съставяне на различни по стил текстове; редактиране на стилови грешки; използване на различни видове сложни изречения в собствени текстове; уместна употреба на изучените изменяеми и неизменяеми части на речта в текстове от различни стилове; редактиране на отклонения от законите на вокалната хармония (чужди по произход думи, сложните думи, думи образувани с наставките -imtrak, -leyin, правилата, свързани с окончанието –уог на глаголи в сегашно време.); разграничаване на видовете думи според лексикалното им значение; основните разновидности на турския език (книжовна и диалектна); осмисляне на правоговорна, правописна и пунктуационна норма в книжовния турски език; използване на тълковен, синонимен и фразеологичен речник; работа в екип; използване на различни информационни източници съдействат за непринудено и достъпно усвояване на абстрактната езикова информация.

Целите на обучението по майчин език налагат да се използват учебни задачи, които имат висока познавателна стойност, способстват за откриване на езикови правила и осмисляне на изученото, развиват логическото мислене и насърчават творчеството на учениците. Езиковите теми се въвеждат чрез постепенно надграждане, разширяване и задълбочаване на изучения материал. Подходящо е на учениците да се възлагат самостоятелни задачи във връзка с изучаваните теми и в съответствие с индивидуалните им интереси като търсене, подборане и представяне на материали по темата от интернет, списания, вестници; сравняване на текстове от книжовния турски език и диалекта, който се ползва от местното население и се обърне внимание на важни структурни и функционални различия между тях и др.

При подбора на учебните задачи е необходимо да се вземат предвид приликите и разликите между майчиния език на учениците и другите изучавани езици, за да им се даде възможност да се възползват от положителния пренос на знания и умения в областите на сходство и да се неутрализира отрицателният пренос при различия между езиковите системи.

Художествените текстове, предназначени за възприемане и осмисляне, са жанрово разнообразни, занимателни, с познавателна стойност, която съответства на интересите и възможностите на осмокласниците и носят послания, близки до тяхната душевност.

Литературните знания за възприемане и осмисляне на художествен текст се допълват и усвояват посредством изучаване на литературните видове лирика, епос и драма. Усъвършенстват се уменията на учениците за интерпретация на лирически текст (заглавие, посвещение, тема, проблеми, лирически говорител, стиховата организация, ритъм, поетически език и др.) и епически текст (заглавие, мото, тема,

проблеми, сюжет и композиция на сюжета, време-пространство, персонажна система, повествовател, словоупотреба, жанр).

В осми клас учениците изучават откъси от драматически текст, като четат по роли с коментар, отговарят на въпроси, свързани със заглавието, темата, конфликта, драматическото действие и неговата композиция, персонажната система, жанровата специфика на текста. Изучаването на този род произведения създава у учениците траен интерес към театралното изкуство, обогатява се тяхната художествена култура.

Учениците четат и анализират произведения на турски, български и чужди автори, като съпоставят текстове от различни жанрове; осъзнават причинно-следствените връзки в сюжетното развитие, ролята на епизодите в структурата на текста, действията и чувствата на литературните герои, отношението на автора към тях; обогатяват знанията си за жанровата система и индивидуалния стил на твореца; анализират текста откъм употреба на езикови средства с преносна употреба (метонимия, хипербола, символ, ирония) и осмислят значението на тропите и фигурите за смисловото внушение на текста; осъзнават универсалността на основните принципи в общочовешката ценностна система и активно усвояват основните социокултурни модели и отношения в съпоставителен план между етническа, родна и чужда идентичност и култура, утвърждават собствената си етническа култура и идентичност в условията на толерантност и уважение към другите култури и народи.

На учениците се предлагат иновационни задачи като съставяне на проект на антология на изучаваните през учебната година поети; презентация за живота и творчеството на даден автор; представяне на литературен герой чрез CV и т.н.

Часовете за **развитие на устната и писмената реч** дават възможност за създаване на съчинение интерпретация – отговор на въпрос, статия и есе; за извличане на информация от различни източници. Усъвършенстват се и уменията на учениците за писане на репортаж, интервю, информационна бележка; за създаване на текстове като автобиография, заявление; за писане съчинение на свободна тема и др.

Създаването на собствен текст от учениците в учебния час или в домашни условия, задължително трябва да бъде последвано от проверката му. Рецензията на учителя е мотивираща и отчита пропуски както в съдържанието, така и правописни, пунктуационни и лексикални неточности.

За реализиране целите на учебната програма се прилагат различни методи и похвати, в зависимост от конкретните условия на обучение и индивидуалните интереси на обучаваните. Учителят следва да стимулира и подпомага стремежа на всеки ученик да открие за себе си най-подходящите начини за усвояване на знания и изграждане на умения за общуване на майчиния си език.